
Søndag efter Jul

En prædiken af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Søndag efter Jul	4
SØNDAG EFTER JUL	4
Metadata om værket	4
Metadata om værket	4

Søndag efter Jul

SØNDAG EFTER JUL

Prædikedag SØNDAG EFTER JUL

Prædikedato 29. december 1940

Prædiketekst Lukas 2,33-40

Prædikested Vedersø Kirke

Prædiken ID P291240-01

Kilde (Med Ordets Sværd, 97-105)

Søndag efter Jul.

Der er mange Gudstjenester i Julen, men der er ikke een for mange; derimod er der een for lidt, nemlig Helligtrekongersdag. Det er meningsløst ikke at slutte Aarets største og eneste lange Fest med en Helligdag. Hvis det er Struense, der har kappet Enden af Julen, er der den Grund mere til, at han fik Hovedet kappet af.

Men lad os være glade for de Gudstjenester, vi har, og for de Evangelietexter, der er foræret os til dem. Juleaften er Børnenes og Julemorgen vores allesammens. Anden Juledag er de Unges; da prædiker vi for dem om den unge Stefanus, der i Gerning viste sin Tro, at naar det gælder, kan den, som vil tjene Jesus, ikke tjene ham med mindre end Livet, og det kan da gives ham at gaa i Døden med Jesu Sind. Og nu er vi ved Søndagen mellem Jul og Nytaar, og det er de Gamles Dag. Da kommer Evangeliet os kærligt imøde og fortæller os om Simeon og om Anna. Jeg føler det altid paa denne Dag, som nu er Julelysene paa deres sidste (saa sætter vi nye i til Nytaar). Hvor smukt de brænder ned, roligt, værdigt, venligt! Paa den Maade er det rigtignok ingen Sag at dø.

Det fortælles om gamle Simeon, at han forventede Israels Trøst. Her er da et Nøgleord for Alderdommen, og det er Ordet: vente. Ja, er det nu ikke snarere et Ord for Ungdommen? *den* kan vente sig noget af Livet; vi Gamle har jo ikke mere at vente paa. Jo, det har I netop. I skal vente paa den største af alle Livets Oplevelser, den at dø. Og I skal vente paa den endnu større: at kaldes op af Graven til Dommen og indgaa til jer Herres Glæde.

Det er et byrdefuldt Arbejde det at vente; det er snart et af de strengeste, der gives. Og strengest kan det være at vente paa Døden. Der er et Sted, hvor Grundtvig taler om Guds Tjenere og siger saadan noget som:

Og naar de som Sne er hvide,

finest Frugt ved Vintertide

bære de for Gud.

Det er jo dejligt sagt. Bare det ikke er altfor dejligt. Vel findes der gamle Mennesker, der af Sommerens Hede og Efteraarets Storme er blevet dybt modnede og har over sig et Skær af Solnedgang — Skæret fra Slottet i Vesterled falder paa deres opadvendte Ansigter, og de kommer til at lyse, som om de paa deres Vandring mod den himmelske Glans nu er kommen den saa nær, at dens første Straaler allerede genspejler sig paa dem. Det er dem, der har faaet den lykkelige Gave at kunne ældes med Ynde. Over Evangeliets to Skikkelser i Dag, over Simeon og Anna, er der noget af denne Førsteglans af Evigheden.

Men det er jo ellers Regelen, at Livet henede er Strid, og den Strid helmer ikke hverken i den ene eller den anden Alder. Den største af alle vore danske Digtere har hentet den Sandhed, at heller ikke Alderdommen er skaanet, ud af sit eget stormslagne Bryst:

Verden, o Verden, hvi frister du mig

end under Haarene hvide?

Ja, hver Alder har sin særlige Fristelse. Skal vi kalde det Blodets i Ungdommens, Vanens i Manddommens, Tankens i Alderdommens. Vi faar saa megen Tid til at tænke som gamle, Arbejdet er faldet os ud af Hænderne, Vennerne er rejst fra os til et fremmed Land, Ungdommen har saa travlt, nu er det dem, der staar i Livet, og os, der er sat udenfor, og vi forstaar det ikke ret, og kan daarligt indrette os paa, at vi ikke kan det, vi kunde før, og ikke bestemme, som vi gjorde før, og ikke engang tages ordentlig paa Raad, vi, der dog har levet Livet og ejer Erfaringerne. Saa er det, der kan falde paa Sindet en Forknythed, som er en velegnet Grobund for den slemme Frister at saa sin Sæd i. Han vil gøre os utilfredse med de Unge (dengang jeg var Pige, da var der Piger til), han vil gøre os utaalmodige overfor Skæbnen, faa os til at synes, vi er tilovers, vi er ingen Nytte til mere, og saa kan man høre dette alt for kendte Suk: Bare Vorherre ikke har glemt mig.

Men det har han jo ikke. Det ved du jo godt. Du ved jo godt, at Vorherre glemmer ikke. Og saa længe du lever, saa har han en Hensigt med det. Bilder du dig ind (og maaske ogsaa andre kan tænke den Tanke), at ingen har Brug for dig, saa tager du (og de) fejl, for Vorherre har Brug for dig. Hvad kan han bruge saadan en sølle en som mig til? indvender du. Men det kan han netop. Han er saa stor og stærk, at ogsaa de sølle har han udmærket Anvendelse for. Ja sommetider kan han have mere Nytte ud af dem end af de stoute og kraftige, der tit kan være opsat paa at bruge deres Kræfter i deres egen Tjeneste og ikke i hans.

Anna Fanuelsen var 84, og ogsaa Simeon listede hen ad Vejen under Dødstræets Skygge. Og Folk, der jo er saa kloge, har rystet paa Hovedet ved Synet af dem, naar en ung Mand eller Kvinde blev begravet, og tænkt: Nu er Døden gaaet forkert i Byen igen. Men Gud havde Brug for netop de to Gamle, for de havde lært den dyrebare Kunst at vente; de var hans Redskaber til at holde Forventningens hellige Ild i Flamme i yngre Hjerter. Der har vel været dem, der har sagt Aareforkalkning om deres inderlige Fastholden ved, at Forløserens Komme var nær, men der har ogsaa været dem, som ud af disse to gamle fromme Menneskers Varme i Overbevisningen har hentet Gløder til deres egen Tros sluknende Baal. Og da det virkelig sker, da et Par Tømmerfolk fra Provinsen upaaagtet træder ind i Templet med deres nyfødte paa Armen, da er det ingen andre end disse to Par svagsynede Øjne, der har Styrke nok til at se, hvem det Barn egentlig er. Simeon træder hen til Maria og lægger saa tunge Ord paa den lille Kones Skuldre, at hun var ved at segne, om ikke Annas Lovprisning atter havde gjort hende stærk. Maria glemte vel aldrig, hvad der var sket hende i Templet den Dag. Hun har siden fortalt det til Jesus, og det maa have virket mægtigt paa ham. Hvem ved, maaske er det noget af det første, der har faaet hans Kaldsbevidsthed til at vaagne. Maaske var han aldrig blevet Verdens Frelser uden Anna og Simeon.

De to Oldinge var hans første Vidner. Men hør nu, mine Tilhørere, det er jo netop det, Gud lader dig leve for: du skal vidne om Jesus. Vi Mennesker vi vidner med vort Liv enten om Gud eller om hans Fjende. Er du nu en utaalmodig og utaknemmelig, en pirrelig og fordringsfuld gammel Sjæl, saa er det jo ikke om Gud, du vidner. Men bærer du Sygdom med Gudhengivenhed, bærer du Tilsidesættelser med det Sind, der har lært af Frelseren at tilgive, bærer du lange og trange Dage med det Troens Mod, der ved, det har noget at se hen til, saa er du jo et Vidnesbyrd om Guds Kraft i Menneskers Skrøbelighed, og saa er du mere værd end mange Prækener af Præsten.

Jamen hvis du nu slet ikke kan noget af alt dette? Hvis Alderdommens Sele gnaver din Flanke, saa du slet ikke evner at vise Aands Kraft og Mod? Saa har jeg en stor Trøst til dig: Selve Guds Søn oplevede engang en saa stor Lidelse, at han ikke kunde vidne om Gud. Da raabte han de forfærdeligste Ord: Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig? Hvorfor lod Gud ham komme saa langt ned? Det ved jeg lidt om. Det er nødvendigt, at nogle af os knuses i Guds Kværn, for at andre af os kan se Menneskets Lidenhed, kan se, hvor lidt vi er i os selv, slet ingenting. Maaske du saadan er udset til at dele Jesu Lidelse. Det er en stor Ære. Og Oprejsning skal du dele med ham hos Gud.

Aah, hvis du vidste, hvor gerne jeg i Dag vilde brænde det ind i dit Sind, at Gud har Brug for dig — at de Gamle er et ganske uundværligt Folkefærd. Der kan være noget saa fint og rent over en gammel Kone — lige som et velgemt Vinteræble er dyrere og af en finere Smag end Efteraarsfrugten, som der er nok af. Man kan elske en hel Gaard, bare fordi der er en stout gammel Mand eller en kær gammel Kone inde i den. Ja, nu er det jo ikke saa meget med Aftægt mere. Og det er jo godt nok med Alderdomshjem, selv om det jo er en Smule upersonligt, lidt med Kærlighed paa Samlebaand. Men de Gamle er glade ved at være der og faa deres Pasning. Og saa alligevel — ja, vi ved nok, der bliver altid nogen Gnidning, naar unge og gamle skal gaa sammen til daglig og Fader lade sig afløse af Søn og Mor gaa til Side for Svigerdatter. Men der var nu en stor Værdi deri, at de Gamle blev paa Gaarden, ikke blot for dem selv, men ogsaa for Gaarden; den skiftede ikke saadan Ansigt, den gamle Mand flyttede ikke ud, og Børnebørnene de havde altid Bedste hos sig, og Bedste kunde synge de glemte Sange og fremmane forrige Tiders Skikke og fortælle sin Ungdoms Historier, Bedste holdt Fortiden i Live og fik den til at parre sig med Fremtiden; noget af det ædleste i vort Lands Kultur er utvivlsomt bevaret ved, at Fortid og Fremtid paa denne Maade holdt hinanden i Haanden i Gaardene, Købmands- og Bondegaaarde i By og paa Land.

Jo, der var Fred i Bedstemors Stue, Bornholmeren tikkede sagtmodigt, man lagde Hæsblæseriet fra sig udenfor, inden man gik derind; der lugtede saa troskyldigt derinde, Æblerne stegte paa Kakkelovnen, og Bedstemor selv med det runde, røde, milde Ansigt, hun havde altid en Sukkerknald eller en 10-Øre til En, der blev hentet frem fra et eller andet usandsynligt Sted.

Og Salmebogen og Biblen og Monrad laa derinde paa Bordet med Bedstemors Brillen ovenpaa. Og baade Salmebogen og Biblen og Monrad og Brillerne fortalte En blufærdigt, at Gud var til.

Og saa er der én Ting, et gammelt Menneske kan bedre end vi unge. Det er bede til Gud. Det kan Børn og Gamle. Børn kommer lige fra ham, og de Gamle skal snart derop. Og de har denne Sindets Samling og Legemets Ro (naar da ikke Gigten stikker for grimt), som er nødvendig for Andagt. Gud har Brug for en Masse Bønner. Jorden er fyldt, overfyldt med Ting og Sager og Væsner, der trænges til Bøn for. Og der er saa mange, der ikke beder. Bed da du, du gamle Menneske, brug din Naadens Tid til at øve dig i at træde frem for Guds Trone.

Men maaske du nu virrer med Hovedet: Ja, De snakker, Hr. Pastor. De faar det hele til at gaa op nok saa pænt. Men De skal tale til mig som til en Synder, for det er det, jeg er. De ved ikke, hvad det er at blive gammel. Jeg er aflægs, men Livet brænder i mig endnu; det troede De ikke. Graven er nær. Man skal ligge ene i Kisten. Forinden vilde man jo gerne aah, det kan være saa svært. Og man kan blive saa jeg ved ikke hvordan.

Eller du længes efter at komme ud til Gilde og Fest; du synes, de sørger for lidt for dig med Tøj, og regner for meget med, at du jo allerede er saa godt som død. Du kan blive saa bitter og vanskelig over det. For jo nærmere Døden, jo mere livsgridsk bliver man.

Aah, I gamle Mennesker, I kan synes om jer selv, I kan være saa onde, at Gud ikke kan kendes ved jer. Og det kan fylde jer med Fortabelsens Angst.

Men hør nu, du er døbt til dine Synders Forladelse. De Ord staar i din Daabspagt. Kristus har givet sit Liv for at forhverve dig Syndernes Forladelse. Sig det til dig selv om saa Tusinde Gange: Jeg har mine Synders Forladelse. Sig det, til du mærker, du baade bliver glad og stærk.

Og slid saa din Tid i Taalmod og Tro. Gud skal nok hente dig, naar din Time kommer. Men foreløbig har han altsaa Brug for dig her. Og naar du mærker, at nu aftner det ikke længere, nej, nu er det Natten, der er ved at falde paa, saa skal du sende Bud til mig, og jeg skal komme med Sakramentet. Og naar du smager Brødet og Vinen efter Vorherres egen Indstiftelse og Ordning, saa skal du have din Simeonsoplevelse, da skal du forstaa, at Frelseren er hos dig, nu ser du ham endelig, og du skal prise Gud og sige: Herre, nu lade du mig gamle Synder fare til din Fred; for mine Øjne har set din Frelse.